

Västgötaspets, Welsh Corgi en Lancashire Heeler

Tekst: Elian Hattinga van 't Sant

Drie kortbenige rassen die opvallen door hun stoerheid: de Welsh Corgi (Pembroke en Cardigan), de Västgötaspets /Zweedse Vallhund en de Lancashire Heeler. De korte poten worden veroorzaakt door een bepaalde vorm van chondrodysplasia (dwerggroei). Het is een afwijking waarbij door een genetische mutatie in het retrogen FGF4 de groeischijven in de botten van de voor- en achterpoten voortijdig verkalken, waardoor een hond abnormaal korte, kromme poten krijgt. Door onderzoek van Parker en collega's (2009) is gebleken dat de mutatie al voorkwam bij de wolven die de voorvaders van de vroegst gedomesticeerde honden waren.

Handig

Honden met korte poten waren soms handig voor mensen, bijvoorbeeld doordat ze daardoor in vossen- en dassenhollen konden kruipen of een handig formaat als schoothond kregen. Daarom werden ze soms selectief gefokt. Zo werden vanaf de 16^e eeuw bijvoorbeeld honden met korte poten gefokt om te lopen in een rad waarmee het aan spit geregen vlees regelmatig boven het vuur gedraaid konden worden. Ook bij het drijven van vee hadden korte poten voordelen, omdat de honden dan gemakkelijk de schoppen van koeienpoten konden ontwijken nadat ze daar in gebeten hadden.

Vikingen

Doordat men tot voor kort niet wist dat honden chondrodysplasie konden krijgen zonder verwant te zijn, werden op basis van uiterlijke overeenkomsten verwantschappen verondersteld die door DNA onderzoek onhoudbaar gebleken zijn. Zo dacht men onder andere dat de Västgötaspets en de Corgi verwant waren. De Corgi zou met Vikingen bij hun veroveringen in de 11^e eeuw mee naar Engeland zijn gekomen en in Wales beland zijn. De Corgi is echter geen spits hond – zoals de Västgötaspets – maar is nauw verwant met de Collie, Border Collie en Sheltie (Parker 2004, 2012). Zijn achtergrond is Brits en niet Scandinavisch

Status

De veronderstelde verwantschap heeft waarschijnlijk meer te maken met de pogingen van Corgi liefhebbers uit de eerste helft van de 20ste eeuw om hun in wording zijnde ras meer status te geven door te claimen dat het een heel oud ras was. Zowel de Corgi als de Västgötaspets waren begin 20ste eeuw gewone boerenhonden die niet als ras volgens een rasstandaard werden gefokt zoals sinds 1860 wel gebeurde met bepaalde type honden die vanouds bij de Britse upperclass populair waren. In de ogen van de chique Engelse Kennelclub waren de boerenhondjes uit Wales waarschijnlijk niet veel meer dan gewone bastaarden. Door theorieën over door Vikingen of, nog beter, door nog oudere Keltische stammen meegenomen honden, werd de Corgi een respectabele hond. Het Engels-Welsh woordenboek van William Salisbury uit 1574 gold als bewijs dat de Corgi zeker in die tijd al voorkwam. Salisbury spreekt namelijk van de 'çorgi or curre dogge'. Die vermelding zegt overigens niets over het toenmalige uiterlijk van de hond, want 'cur dogge' betekende in die tijd gewoon 'herdershond'.

Staart

Bij de oprichting van de Welsh Corgi Club in 1925 bestond het onderscheid tussen de Pembroke en de Cardigan nog niet. Pas rond 1930 begonnen fokkers onderscheid te maken tussen de Cardigan met een lange, volle, laag aangezette staart en de Pembroke die regelmatig met een korte staart werd geboren. Uit historische bronnen was bekend dat de als herdershond gebruikte ‘çur dogges’, waaronder ook de Old English Sheepdog werd gerekend, vaak een korte of gecoupeerde staart hadden. Honden met een natuurlijke korte staart werden dan ook vaak als ouder en oorspronkelijker beschouwd, zodat er nogal wat onenigheid ontstond over hoe de Corgi er uit moest zien.

In 1934 erkende de Britse Kennelclub de Corgi’s met en zonder staart als aparte rassen, waarna ook andere, oorspronkelijk geringe verschillen geprononceerder werden – de Cardigan is nu iets groter en zwaarder gebouwd en heeft wat grotere, rondere oren.

Gecoupeerd

Aangezien na 1934 ook talloze Pembrokes met langere staarten werden geboren, werden deze vanaf die tijd gecoupeerd. De Pembroke werd veel populairder dan de Cardigan, doordat deze het favoriete ras van de Britse koninklijke familie werd. De vader van koningin Elisabeth kocht in 1933 een Pembroke puppy, die de eerste van vele koninklijke Corgi’s was. In 1944 kreeg koningin Elisabeth voor haar 18^e verjaardag haar eigen Corgi, Susan, die de stammoeder werd de ruim dertig Corgi’s die de koningin vanaf die tijd heeft gehad.

Momenteel heeft ze er nog twee, Willow en Holly, maar uit angst om over een jonge hond te zullen struikelen en iets te breken, heeft de 89-jarige Britse vorstin aangekondigd geen nieuwe Corgi meer te zullen nemen.

James Bond

Nadat in 2007 ook in Engeland een coupeerverbod van kracht werd – in andere landen was dat al eerder - werd de Pembroke Corgi minder populair door de verschillende soorten staarten die er in verschillende lengtes aan vast bleken te zitten. Het 60-jarige regeringsjubileum van de Britse koningin in 2012 en de openingsceremonie van de Olympische Spelen waarin de koninklijke Corgi’s samen met de koningin en James Bond (Daniel Craig) figureerden, zorgde echter voor een opleving in de publieke belangstelling. Doordat er echter jaarlijks minder dan 300 Corgi pups worden geregistreerd, wordt het ras sinds 2013 door de Kennel Club wel gerekend tot de ‘vulnerable native breeds’.

Kruising

Dat laatste geldt ook voor de Lancashire Heeler, een ras dat rond 1960 in het leven werd geroepen om de *black and tan* variant van de Welsh Corgi te reconstrueren die ooit op boerderijen in het vrijwel aan Wales grenzende Engelse graafschap Lancashire zouden zijn gehouden. Hiertoe werden aanvankelijk Corgi’s met Manchester Terriërs gekruist. De Lancashire Heeler werd in 1981 als ras door de Britse Kennel Club erkend. Ook in Nederland en Amerika is het ras erkend. De overkoepelende organisatie FCI heeft de Lancashire Heeler echter niet erkend, zodat deze bij hondenshow wel de kwalificatie CAC (Certificat d’Aptitude au Championnat), maar niet de kwalificatie CACIB (Certificat d’Aptitude au Championnat International de Beauté) kan halen.

Fiets

Ook de Västgötaspets is een ras dat door enkele nostalgische liefhebbers op de kaart is gezet. In 1942 ging de kynoloog graaf Björn von Rosen, samen met hondenfokker Karl-Gustave Zetterstén op zoek naar wat Von Rosen de Svensk Vallhund (de Zweedse herdershond) noemde: kortbenige honden met een korte staart die hij in zijn jeugd gezien had op het Zweedse plateland rondom de stad Vara in de streek ('*landscap*') Västergötland. Op de fiets gingen beide mannen allerlei boerderijen af, waar uiteindelijk enkele goed lijkende exemplaren werden gevonden. Met dit handjevol honden werd een fokprogramma opgezet om het 'ras', dat in 1952 Västgötaspets (spitshond uit Västergötland) werd herdoopt, weer op te bouwen. In 1942 werden de opgespoorde honden geshowd op een show in Göteborg, waar Von Rosen een van de drie keurmeesters was. De honden waren een succes en al in 1943 werd het ras in Zweden erkend.

Mutatie

Ook bij de Västgötaspets was, net als bij de Pembroke Corgi, het ideaal volgens de rasstandaard een korte stompstaart. Ook hier werden echter honden met lange staarten – in dit geval een krulstaart - geboren, die in vroeger tijden werden gecoupeerd. De reden dat er steeds weer honden met lange staarten worden geboren, is dat de dominante mutatie in het T-gen dat de korte staart of zelfs het ontbreken van de staart veroorzaakt, alleen heterozygoot – in combinatie met een hond die de mutatie niet heeft - goed en zonder gezondheidsproblemen kan vereven. Wanneer dragers van de mutatie – homozygoot - worden gepaard, sterven de pups meestal voor of kort na de geboorte. Hoewel het hebben van een lange staart - sinds het coupeerverbod in veel Europese landen van kracht is – bij de Pembroke Corgi en de Västgötaspets volgens de rasstandaard is toegestaan, blijft de natuurlijke korte stompstaart het ideaal van veel fokkers. In 2011 is er een moleculaire test ontwikkeld waarmee vastgesteld kan worden of de mutatie dominant aanwezig is. Daarmee is het dus een stuk gemakkelijker geworden om honden met natuurlijke korte staarten te fokken.

'Nipping'

De Corgi, de Lancashire Heeler en de Västgötaspets hebben door hun achtergrond als boerderijhond, waar ze fungeerden als deurbel, de neiging om te blaffen als ze iets ongebruikelijks zien – en dat kan bij een in de stad levende hond wel eens heel veel zijn. Een andere eigenschap die ze delen is 'nipping': het geven van kleine, snelle beten in de achterpoten van dieren. Doordat van hen verwacht werd dat ze vee konden drijven, is hierop bij de opbouw van de rassen geselecteerd. Bij gebrek aan vee kunnen echter ook mensen en kinderen die naar de mening van de honden niet in de juiste pas lopen, hiervan het slachtoffer worden. Zelfs de koninklijke familie ontsnapte hier niet altijd aan. In 1989 zag koningin Elisabeth zich gedwongen een gedragstherapeut in te huren om haar Corgi's in het gareel te krijgen die het in de hielen bijten van de koninklijke familie en haar personeel tot een absolute kunst hadden verheven.

Wetenschappelijke literatuur:

Gruszczynska, J. & Czapla, A. (2011). A molecular test for the detection of the C295G mutation in the T gene responsible for shortened tail and taillessness in the Pembroke Welsh

Corgi. *Annals of Warsaw University of Life Sciences – SGGW Animal Science* 49, 35–43.
<http://annals-wuls.sggw.pl/?q=node/389>

Indrebø A, et al. (2008). A study of inherited short tail and taillessness in Pembroke Welsh Corgi. *Journal of Small Animal practice* 49 (5), 220-224.
http://www.researchgate.net/publication/5990829_A_study_of_inherited_short_tail_and_taillessness_in_Pembroke_Welsh_corgi

Klütsch, C.F.C. et al. (2010) Regional occurrence, high frequency but low diversity of mitochondrial DNA haplogroup d1 suggests a recent dog-wolf hybridization in Scandinavia. *Animal Genetics* 42, 100-103.

Parker, Heidi G., (2012). Analyses of modern dog breeds. *Mammalian Genome* 23, 19-27.

